

22 213**Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van de Democratische Volksrepubliek Ethiopië inzake de terbeschikkingstelling van ontwikkelingswerkers; Addis Abeba, 23 maart 1991 (Trb. 1991, 105)****Nr. 1**

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 16 augustus 1991.

De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer te kennen worden gegeven uiterlijk op 16 september 1991.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 9 augustus 1991

Ter voldoening aan het ter zake bepaalde in de Grondwet¹, de Raad van State gehoord, heb ik de eer U hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen de op 23 maart 1991 te Addis Abeba tot stand gekomen Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van de Democratische Volksrepubliek Ethiopië inzake de terbeschikkingstelling van ontwikkelingswerkers (Trb. 1991, 105).²

Een toelichtende nota bij de Overeenkomst treft U eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek

¹ Art. 91, (1), add.art. XXI, (1)(a) G.W. en art. 61, (3), G.W. 1972.

² Ter inzage gelegd op de bibliotheek.

Toelichtende nota

Inleiding

SNV is in Ethiopië werkzaam sinds 1974. SNV assisteerde bij een noodhulpactie voor de opvang van de slachtoffers van de «eerste» grote hongersnood in de regio rond Lalibela en besloot te blijven om – samen met de Relief and Rehabilitation Commission – aan een structureler oplossing te werken. Daartoe werd met de RRC een kontrakt gesloten, dat in de praktijk aan SNV in Ethiopië een basis gaf om ook andere activiteiten te ontplooien. Deze andere activiteiten bleven overigens beperkt tot een klein aantal humanitaire projecten. In 1983 besloot het SNV-bestuur de activiteiten in Ethiopië voort te zetten, ondanks de kritiek op het beleid van de Ethiopische overheid; zelfs zou enige groei mogelijk zijn. Toen leek het verstandig het SNV-programma een goede juridische basis te verschaffen middels een overeenkomst tussen de Nederlandse en de Ethiopische regering. In datzelfde jaar werden daarvoor onderhandelingen geopend. De thans voorliggende tekst is de uitkomst van die onderhandelingen.

Beoogde samenwerking

Het SNV-programma in Ethiopië omvat momenteel 6 activiteiten waarin 11 SNVers zijn verbonden. Zeven van hen zijn ingezet voor de rehabilitatie van gehandicapten, drie werken in de landbouw en één is verbonden aan een project voor werklozen. In de loop der jaren zijn door SNV diverse activiteiten geformuleerd waarvoor geen financiers konden worden gevonden. Nu de Nederlandse overheid in de regio Nijl en Rode Zee ook in Ethiopië weer activiteiten wil financieren, is een aantal van deze voorstellen weer uitvoerbaar. Momenteel schrijft SNV een plan voor de komende vijf jaar dat twee hoofdstromen heeft: rehabilitatie van gehandicapten en voedsellandbouw, vooral via NGO's en lagere overheden. Op korte termijn zullen voorstellen worden ingediend tot financiering van een streekontwikkelingsproject in Dassanetch en van een project voor landbouw door leprozen. Met de EEG zijn afspraken gemaakt voor de uitvoering van het mikro-projecten programma. Mede daardoor zal SNV in 1991 al circa 16 mensen te velde hebben.

Ethiopië heeft grote behoefte aan hulp. SNV heeft contact met diverse lokale organisaties die zelf projecten in uitvoering hebben of die die van anderen coachen. Ethiopië heeft ook veel potentieel voor ontwikkeling. Of dit te benutten is hangt af van twee factoren: het beëindigen van de burgeroorlogen in het land en het openbreken van het heersend politieke systeem. Inmiddels zijn belangrijke politieke veranderingen in gang gezet. De militaire leiders (President Mengistu) hebben afstand gedaan van de macht, een staakt het vuren is afgekondigd en op korte termijn zal een overgangsregering worden gevormd waarin de verschillende strijdende partijen en bevolkingsgroepen vertegenwoordigd zullen zijn.

De veiligheidssituatie in Ethiopië wordt immer in goed overleg met de Ambassade te Addis Abeba gevolgd opdat de SNVers geen onnodige risico's lopen. Eind mei is het merendeel van de in Ethiopië werkzame SNVers in verband met de snel verslechterde toestand tijdelijk geëvacueerd. Op grond van de eerste signalen over het politieke veranderingsproces wordt echter verwacht dat terugkeer over niet al te lange termijn mogelijk zal zijn. Door de achterblijvers zijn de normale werkzaamheden inmiddels weer hervat. Hoewel definitieve beslissingen

over terugkeer uiteraard met de nodige zorg zullen worden genomen, wordt ervan uitgegaan dat uitbreiding van het SNV-programma in Ethiopië zoals hierboven geschetst nog in de loop van dit jaar zal kunnen worden gerealiseerd.

De overeenkomst

De onderhandelingen over een overeenkomst hebben uitzonderlijk lang geduurd, nu ongeveer zeven jaar. Eerst leek Ethiopië niet van zins een Nederlands voorstel te aanvaarden dat was afgeleid van de Nederlandse standaardtekst (hoewel een eigen Ethiopisch voorstel uitbleef). Vervolgens wilde Ethiopië niet behandeld worden als een hulpbehoevend land. Toen eenmaal in 1986 een tekst was aanvaard, die niet afweek van de Nederlandse standaardtekst (versie 1985, die ook gediend heeft als uitgangspunt voor de overeenkomsten met Zimbabwe (Trb. 1985, 127), Bhutan (Trb. 1988, 144) en Uganda (Trb. 1990, 112), op het artikel na dat bepaalt dat Ethiopië naar draagkracht moet bijdragen aan de kosten van het inzetten van SNVers, welk artikel zou verhuizen naar een de overeenkomst begeleidend nota om Ethiopische gevoelens te ontzien, leek ondertekening op korte termijn mogelijk. Naar verluidt zou de regering toen de tekst geaccepteerd hebben, maar niet het centraal comité van de juist opgerichte Workers Party of Ethiopia. Ondertekening bleef uit: «de tekst was aanvaard en er zal binnenkort wel een reactie komen», was het formele antwoord. In mei van dit jaar bezocht minister van financiën, tevens plv. premier, Wollie Cheko Nederland. Bij die gelegenheid werd de kwestie van de SNV overeenkomst opgebracht als een mogelijk signaal van de Ethiopische regering de samenwerking met Nederland te willen verbeteren. Sindsdien is in hoog tempo verder onderhandeld. Breekpunt bleek nu niet zozeer de eigen bijdrage van Ethiopië te zijn, als wel de immuniteitsbepalingen en de onafhankelijkheid van SNV van de Nederlandse overheid. Uiteindelijk heeft Ethiopië het laatste geaccepteerd nadat was verzekerd dat SNV over haar activiteiten aan zowel de Nederlandse als de Ethiopische autoriteiten jaarlijks verantwoording aflegt (artikel 7) en het eerste nadat er op was gewezen dat Ethiopië aan twee Afrikaanse organisaties wel de immuniteit had gegeven die men zei te reserveren voor diplomaten. De bewerking van de standaardtekst door Ethiopië die volgde leidde tot een scherper formulering en logischer opbouw daarvan die door Nederland in dank is aanvaard: de bepalingen over immuniteit en verminderde aansprakelijkheid zijn nu bijvoorbeeld in één artikel ondergebracht (artikel 9).

Zoals gezegd had Ethiopië bezwaar tegen een tekst waarin is bepaald dat steun ontvangende organisaties in principe moeten bijdragen aan salariskosten van SNVers (tot maximaal de salariskosten van een lokale employé, een bijdrage die meer gevraagd wordt uit ontwikkelingsoverwegingen dan uit budgettaire). Zo ook had Ethiopië bezwaar tegen een bepaling in de overeenkomst dat dit artikel niet zou worden toegepast indien de ontvangende organisatie niet draagkrachtig bleek. Wel was Ethiopië bereid bij de ondertekening van het verdrag via een notawisseling kenbaar te maken dat een dergelijke bijdrage alsnog zal worden betaald zodra de Ethiopische dienst in kwestie zich dat kan veroorloven.

Op grond van het bepaalde in artikel 10, tweede lid, zal de overeenkomst om te beginnen een looptijd hebben van vijf jaar en zal zijn op grond van het eerste lid van dat artikel, in werking treden op de dag dat

de Nederlandse en de Ethiopische regering elkaar schriftelijk hebben medegedeeld dat aan de grondwettelijke vereisten in beide landen is voldaan.

Voor wat betreft het Koninkrijk zal de overeenkomst alleen voor Nederland gelden.

De Minister voor Ontwikkelingssamenwerking,
J. P. Pronk

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
P. Dankert